

**CONSILIUL
AUDIOVIZUALULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

**THE AUDIOVISUAL
COUNCIL OF THE
REPUBLIC OF MOLDOVA**

MD-2012, Chișinău, str. V. Pârcălab nr. 46
Tel.: (+373 22) 27-75-51, fax: (+373 22) 27-74-71
[e-mail: office@cca.md](mailto:office@cca.md), <http://www.audiovizual.md>

MD-2012, Chisinau, V. Parcalab str., № 46
Tel: (+373 22) 27-75-51, fax: (+373 22) 27-74-71
[e-mail: office@cca.md](mailto:office@cca.md), <http://www.audiovizual.md>

DECIZIA nr. 2/11
din 22 ianuarie 2021

Cu privire la examinarea rezultatelor monitorizării posturilor de televiziune „Orhei TV” și „Televiziunea Centrală”, urmare a sesizării Instituției Private „Centrul pentru Jurnalism Independent”

Pe data de 28 decembrie 2020, în adresa Consiliului Audiovizualului a parvenit sesizarea f/nr. din 24 decembrie 2020 din partea IP „Centrul pentru Jurnalism Independent”, care informează că la 22 decembrie 2020 a fost sesizat de către un consumator de servicii media, prin intermediul T(V)E Privește!, despre faptul că în cadrul buletinelor de știri difuzate de posturile de televiziune „Orhei TV” și „Televiziunea Centrală” au fost difuzate materiale ce conțin publicitate politică ascunsă a Platformei „Pentru Moldova” și a Partidului Politic ȘOR, inclusiv a liderului acestuia, Ilan Șor.

Astfel, petiționarul susține că la data de 21 decembrie 2021, în cadrul buletinului informativ de la ora 13:00, postul de televiziune „Televiziunea Centrală” a prezentat reportajul „*Pentru Moldova*” a dat start sărbătorilor de iarnă în mai multe localități din țară (ora de difuzare: 13:10:36), iar în cadrul buletinului informativ de la ora 19:00, „Televiziunea Centrală” a prezentat reportajul *Partidul Șor și Platforma „Pentru Moldova” împodobesc brazii în zeci de localități din țară*. În acest sens, IP „Centrul pentru Jurnalism Independent” susține că în materialele difuzate se relatează o serie de fapte cu un pronunțat caracter publicitar politic, având drept scop promovarea imaginii Platformei „Pentru Moldova” și a Partidului Politic Șor.

CJI mai susține că reportajele conțin o serie de intervenții ale deputaților acestor formațiuni parlamentare, care au drept scop lustruirea imaginii politice a Platformei „Pentru Moldova” și a Partidului Politic Șor.

Totodată, CJI informează că la 22 decembrie 2020, postul de televiziune „Televiziunea Centrală”, în cadrul buletinului informativ de limbă rusă *Новости на центральном телевидение* de la ora 15:00, a difuzat un alt subiect despre amenajarea unui teren de joacă modern pentru copii în satul Bucuria din raionul Cahul, în care se menționează că această acțiune este o inițiativă a Elenei Bacalu, deputată din partea Platformei „Pentru Moldova”.

De asemenea, în sesizare IP „Centrul pentru Jurnalism Independent” afirmă că subiectul „*Pentru Moldova*” a dat start sărbătorilor de iarnă în mai multe localități din țară a fost difuzat și de către postul de televiziune „Orhei TV”, în cadrul buletinului informativ de la ora 14:00.

Așadar, IP „Centrul pentru Jurnalism Independent” invocă faptul că, potrivit pct. 2.26 din Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova: „*este obligatorie separarea clară a produselor jurnalistice de publicitatea comercială, de subiectele realizate în scop publicitar de publicitatea politică (electorală)*”. *Publicitatea comercială, subiectele realizate în scop publicitar, publicitatea politică (electorală) trebuie marcate distinct și prezentate astfel încât să nu poată fi confundate cu produsele jurnalistice*, iar potrivit pct. 2.29 din același Cod: „*este interzisă informația publicitară mascată, prezentarea informației publicitare fără marcaj sau prezentarea acesteia drept produs jurnalistic*”.

Urmare a celor expuse, CJI solicită examinarea petiției în conformitate cu prevederile art. 83-84 din Codul serviciilor media audiovizuale.

În temeiul prevederilor art. 83 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale, precum și în scopul examinării obiective a tuturor circumstanțelor sesizate, Consiliul Audiovizualului a solicitat, prin scrisoarea nr. 18 din 06 ianuarie 2021, „Media Resurse” SRL, fondatoarea posturilor de televiziune „Televiziunea Centrală” și „Orhei TV”, prezentarea opiniei, în scris, asupra celor invocate în petiția IP „Centrul pentru Jurnalism Independent”, cât și înregistrările buletinelor informative difuzate în perioada indicată de petiționar.

Prin scrisoarea f/nr. din 11 ianuarie 2020, „Media Resurse” SRL, fondatoarea posturilor de televiziune „Televiziunea Centrală” și „Orhei TV”, a comunicat următoarele: *„Referitor la cele invocate în sesizare, buletinele de știri ale posturilor de televiziune „Televiziunea Centrală” și „Orhei TV”, în perioada 21-22.12.2020, nu conțin publicitate politică ascunsă a Platformei „Pentru Moldova”, Partidul Politic Șor și a liderului acestuia Ilan Șor. Absența caracterului publicitar politic ascuns în materialele de știri indicate în petiția CJI din 24.12.2020 se confirmă prin următoarele aspecte juridice și de fapt: Conform alin. (1) art. 3 din Legea RM nr. 1227-XIII din 27.06.1997 cu privire la publicitate: „(1) Prezenta lege se aplică pe teritoriul Republicii Moldova în toate sferele de activitate în domeniul publicității, cu excepția publicității politice și informațiilor ce nu țin de activitatea de întreprinzător”.*

Descrierea noțiunii „publicitatea politică” în legislație nu se prevede. Sub publicitatea politică se poate înțelege numai „publicitatea electorală”, care se difuzează în perioada desfășurării campaniilor electorale, conform prevederilor Codului electoral, aprobat prin Legea RM nr. 1381-XIII din 21.11.1997.

Conform art. 1 (Noțiuni generale) din Codul electoral, campanie electorală: „reprezintă o perioadă de activitate care se desfășoară cu scopul de a-i determina pe alegători să-și exprime voturile pentru alegerea unui sau altui concurent electoral și care începe, pentru fiecare concurent electoral, la data înregistrării acestuia de către Comisia Electorală Centrală sau de consiliul electoral de circumscripție și se încheie la data excluderii concurentului electoral din alegeri sau în ziua votării”.

Materialele informative (în reportajele de știri) difuzate, anume: „Pentru Moldova” a dat start sărbătorilor de iarnă în mai multe localități din țară (21.12.2020, ora 13:00, la TVC), Partidul Șor și Platforma „Pentru Moldova” împodobesc brazi în zeci de localități din țară” (21.12.2020, ora 19:00, la TVC), „Pentru Moldova” a dat start sărbătorilor de iarnă în mai multe localități din țară (21.12.2020, ora 14:00, la Orhei TV), reportajul despre amenajarea unui teren de joacă pentru copii în satul Bucuria din raionul Cahul (22.12.2020, ora 15:00, la TVC), sunt despre evenimente și proiecte culturale și de infrastructură semnificative din punct de vedere social, care schimbă în bine condițiile de viață ale unui număr mare de oameni și au caracter social-cultural, și nu denotă faptul că acestea ar fi materiale de publicitate politică, cum interpretează dna Victoria Dodon, reprezentantul IP „Centrul pentru Jurnalism Independent”.

Populația Republicii Moldova nu este implicată în campanie electorală după 15 noiembrie 2020, când a fost închisă campania electorală prezidențială.

Participarea deputaților la evenimente culturale și sociale are caracter publicitar social, are scop lucrativ și urmărește obiective filantropice și de importanță socială. Am dori foarte mult să putem acoperi și informa populația cu privire la astfel de evenimente cât mai des posibil, cu toate acestea, din păcate, printre reprezentanții clasei de afaceri și politice sunt puțini oameni care doresc să participe la viața culturală a țării și să ajute la rezolvarea problemelor sociale existente ale oamenilor în Republica Moldova.

Considerăm că reportajele de știri sus-indicate nu pot fi considerate ca informație cu caracter publicitar electoral (politic), care trebuie a fi marcată și, respectiv, nu este ascunsă sau mascată; nu intră sub interdicția conținută în clauza 2.29 din Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova.

Reieșind din cele expuse mai sus, SRL „Media Resurse” consideră că Petiția nr. 24/CJI din 24.12.2020 este nemotivată și nu are subiecții pentru aplicarea sancțiunilor, prevăzute în art. 83-84 din Codul serviciilor media audiovizuale”.

În conformitate cu prevederile art. 75 alin. (4) lit. a) și art. 83 alin. (3) lit. c) din Codul serviciilor media audiovizuale, Consiliul Audiovizualului a efectuat monitorizarea posturilor de televiziune „Televiziunea Centrală” și „Orhei TV” prin prisma celor invocate în sesizarea IP „Centrul pentru Jurnalism Independent”.

Rezultatele monitorizării au atestat că la data de 21 decembrie 2020, postul de televiziune „Televiziunea Centrală”, în cadrul buletinului informativ de la ora 13:00, și postul de televiziune „Orhei TV”, în cadrul buletinului informativ de la ora 14:00, au difuzat reportajul *„Pentru Moldova” a dat start sărbătorilor de iarnă în mai multe localități din țară*, în cadrul căruia se menționează că în satul Trifănești, raionul Fălești, și satele Bucuria și Iujnoe, raionul Cahul, a fost inaugurat bradul de Crăciun, iar la eveniment au participat Vladimir Vitiuc și Elena Bacalu, deputați ai Platformei „Pentru Moldova”, și vicepreședintele Partidului politic Șor, Vitalie Balinschi. Cu mesaje de mulțumire către organizatorii evenimentului au venit primarii satelor Trifănești (Vitalie Boicu), Bucuria (Dimitri Dermenji) și Iujnoe (Ghenadie Focșa). De asemenea, în cadrul reportajului au fost intervievați câțiva părinți și copii, care s-au declarat mulțumiți de organizarea acestui eveniment în localitățile lor.

Tot la data de 21 decembrie 2020, postul de televiziune „Televiziunea Centrală”, în cadrul buletinului informativ de la ora 19:00, a difuzat un alt reportaj: *Partidul „Șor” și Platforma „Pentru Moldova” împodobesc brazi în zeci de localități din țară*. În știre a fost relatat subiectul desfășurat mai sus, cu includerea unui nou eveniment de inaugurare a bradului de Crăciun în satul Brăviceni, raionul Orhei, unde a participat și vicepreședintele PPS, Marina Tauber. La sfârșitul reportajului se menționează: *„Programul de inaugurare a brazilor de Crăciun, susținut de Partidul Șor, a început în 16 decembrie și va dura până în 27 decembrie. Asemenea evenimente au avut loc deja în localitățile din 28 de raioane”*.

Totodată, postul de televiziune „Televiziunea Centrală” a difuzat, în cadrul buletinului informativ de limbă rusă din data de 22 decembrie 2020, un reportaj cu titlul: *В селе Букурья Кагульского района открыли современную детскую площадку*, în cadrul căruia se relatează despre faptul că în satul Bucuria din raionul Cahul a fost amenajat un teren de joacă modern pentru copii. În reportaj se menționează că la eveniment a participat Elena Bacalu, deputat a Platformei „Pentru Moldova”.

Urmare a analizei calitative s-a atestat că reportajele sus-menționate, atât structural, cât și din punct de vedere al conținutului, reprezintă în sine materiale jurnalistice propriu-zise care reflectă un eveniment sau un fapt produs și nu cad sub incidența prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale cu privire la comunicările comerciale.

Conform prevederilor art. 72 din Codul serviciilor media audiovizuale: *„Publicitatea politică și cea electorală se difuzează în conformitate cu prevederile Codului electoral și ale Legii nr.1227/1997 cu privire la publicitate”*.

Astfel, legiuitorul, la art. 72 din Codul serviciilor media audiovizuale, expres a prevăzut că *„Publicitatea politică și cea electorală se difuzează în conformitate cu prevederile Codului electoral și ale Legii nr.1227/1997 cu privire la publicitate”*. Respectiv, legiuitorul prin această normă admite difuzarea publicității politice și a publicității electorale, iar normele care reglementează acest gen de publicitate nu se regăsesc în Codul serviciilor media audiovizuale, dar în Codul electoral și în Legea cu privire la publicitate.

În acest sens, cu privire la cele invocate de către IP „Centrul pentru Jurnalism Independent” este de menționat că noțiunea de publicitate politică nu are o definiție juridică. Astfel, conform prevederilor Codului electoral, există definiția „Agitației electorale”: *„Acțiuni de pregătire și difuzare a informației, care au scopul de a-i determina pe alegători să voteze pentru unii sau pentru alți concurenți electorali”*, iar în Legea cu privire la publicitate există definiția publicității: *„Informație publică despre persoane, mărfuri (lucrări, servicii), idei sau inițiative (informație publicitară, material publicitar) menită să suscite și să susțină interesul public față de acestea, să contribuie la comercializarea lor și să ridice prestigiul producătorului”*, însă art. 3 alin. (1) prevede că: *„Prezenta lege se aplică pe teritoriul Republicii Moldova în toate sferele de activitate în domeniul publicității, cu excepția publicității politice și informațiilor ce nu țin de activitatea de întreprinzător”*.

În acest sens, este oportun de menționat că la 04.06.2018 a fost înregistrat în Parlamentul Republicii Moldova Proiectul de Lege cu privire la publicitate (nr. 180), care a fost votat în prima lectură în ședința plenară din 11.10.2018. Proiectul respectiv prevede, la Capitolul II, norme cu privire la publicitatea politică.

În cadrul dezbaterilor publice, membrul Consiliului Audiovizualului, Dragoș Vicol, a făcut un succint recurs la adresarea Consiliului Audiovizualului către mai multe ong-uri media cu privire la fenomenul publicității electorale, prezent tot mai frecvent în serviciile de programe. Așadar, Dragoș Vicol a prezentat câteva elemente din opinia experților: *„Constatăm, prin urmare, atât lipsa definițiilor juridice, cât și reglementările publicității politice. Cât legislația nu interzice publicitatea politică, prezența de facto a acesteia la ecran nu poate fi sancționată. Este vorba, inclusiv, de publicitatea politică, plasată contra cost, de partidul Șor, partid neanunțat în afara legii. Publicitatea în cauză nu are caracter terorist, nu conține pornografie infantilă sau mesaje ce incită la ură etc. Deci, nu poate fi interzisă nici în temeiul altor legi naționale în vigoare.*

Situația constatată acum este identică celor constatate și anterior, inclusiv la ultimele alegeri parlamentare și la ultimele alegeri generale locale. Doar că nu s-a întreprins efectiv nimic pentru a preveni și a contracara atare situații. Printre soluțiile propuse sunt: Să fie readus în discuții proiectul noii legi cu privire la publicitate, votat de Parlament în primă lectură încă în anul 2018, în care în premieră este definită publicitatea politică, să fie completat/îmbunătățit și să fie votat în lectură finală; Să fie amendat Codul electoral (sau să fie elaborat unul nou) pentru a elucida toate aspectele legate de activitatea mass-mediei în perioade electorale și extraelectorale, inclusiv aspectele ce vizează ceea ce azi înțelegem prin agitație electorală și ceea ce azi încă nu-i definit ca publicitate politică”.

Dragoș Vicol a propus respingerea sesizării Instituției Private „Centrul de Jurnalism Independent” din considerentul că nu există posibilitate de a încadra „publicitatea politică” în prevederile Codului serviciilor media audiovizuale și, respectiv, de a aplica sancțiuni.

La rândul său, președinta Consiliului Audiovizualului, Ala Ursu-Antoci, a făcut un apel către legiuitorii din Republica Moldova să ia act de solicitarea Consiliului, pentru a face o delimitare clară a noțiunii de „publicitate politică”.

În temeiul celor constatate și în conformitate cu prevederile Codului serviciilor media audiovizuale, adoptat prin Legea nr. 174 din 08.11.2018, **Consiliul Audiovizualului**

DECIDE:

1. A lua act de rezultatele monitorizării posturilor de televiziune „Televiziunea Centrală” și „Orhei TV” (PRO (9) UNANIM – A. URSU-ANTOCI, T. BURAGA, A. COZMA, L. MANOLE, C. MIHALACHE, I. ROBU, Iu. ROȘCA, D. VICOL și L. VIZIRU).

2. A respinge sesizarea f/nr. din 24 decembrie 2020 parvenită din partea Instituției Private „Centrul pentru Jurnalism Independent” (PRO (9) UNANIM – A. URSU-ANTOCI, T. BURAGA, A. COZMA, L. MANOLE, C. MIHALACHE, I. ROBU, Iu. ROȘCA, D. VICOL și L. VIZIRU).

3. Prezenta decizie poate fi contestată cu o cerere prealabilă la Consiliul Audiovizualului în termen de 30 de zile de la data comunicării deciziei. În ordine de contencios administrativ, decizia poate fi contestată la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr.3), în termen de 30 de zile din data comunicării răspunsului cu privire la cererea prealabilă sau din data expirării termenului prevăzut pentru soluționarea acesteia.

4. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția monitorizare TV.

5. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Audiovizualului.

PREȘEDINTE

Ala URSU-ANTOCI